

Silvija Plat

STAKLENO
ZVONO

Preveo sa engleskog
Branko Vučićević

■ Laguna ■

Naslov originala

Sylvia Plath
THE BELL JAR

Copyright © Sylvia Plath, 1963
Published by arrangement with Faber and Faber Ltd.
Translation copyright © za srpsko izdanje 2017, LAGUNA



KLASICI
SVETSKE
KNJIŽEVNOSTI

Edicija SVETSKI KLASICI
KNJIGA BR. 13



Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.



Sadržaj

<i>Opasno leto 1953: lekcije o suicidu</i>	9
(Vladislava Gordić Petković)	
STAKLENO ZVONO	27
<i>O autorki</i>	295

STAKLENO ZVONO

Za Elizabet i Dejvida

Glava prva

Bilo je to čudno, sparno leto, leto kad su na električnoj stolici pogubili bračni par Rozenberg, a ja nisam znala šta tražim u Njujorku. Ja sam glupa u pogledu pogubljenja. Od pomisli na spaljivanje na električnoj stolici smuča mi se, a jedino se o tome moglo čitati u novinama – naslovi iskolačenih očiju buljili su u mene na svakom uglu i kod svakih memljivih usta podzemne železnice, koja su mirisala na kikiriki. To nije imalo nikakve veze sa mnom, ali nisam mogla da se ne pitam kako je kad te duž živaca živog spaljuju.

Mislila sam da to mora biti najgora stvar na svetu.

Sam Njujork je već bio dovoljno loš. Do devet ujutru lažna, seoski vlažna svežina, koja se nekako uvukla preko noći, isparila bi kao kraj krasnog sna. Fatamorganski sive na dnu svojih granitnih kanjona, vrele ulice su treperile na suncu, krovovi automobila su cvrčali i bleskali, a suva, pepeljava prašina duvala mi je u oči i niz grlo.

Neprestano sam slušala o Rozenbergovima na radiju i u redakciji i konačno nisam mogla da ih isteram iz pameti.

To je bilo kao kad sam prvi put videla leš. Nedeljama potom, glava leša – ili ono što je od nje bilo preostalo – lebdela je iza jaja i slanine za vreme doručka i iza lica Badija Vilarda, koji je bio odgovoran što sam leš uopšte i videla, i ubrzo sam se osećala kao da na kanapu vučem glavu tog leša, poput nekog crnog, beznosog balona što smrdi na sirće.

Znala sam da tog leta nešto nije u redu sa mnom, jer sam mogla da mislim jedino o Rozenbergovima i o tome kako sam bila glupa što sam kupila sve one neudobne, skupe haljine, što mlitavo kao ribe vise u mome plakaru, i kako su svi oni mali uspesi koje sam tako srećno sabirala u koledžu iščileli pred glatkim mermernim i staklenim pročeljima duž Medison avenije.

Trebalo je da imam najlepši provod u svom životu.

Trebalo je da budem predmet zavisti hiljada drugih studentkinja nalik meni širom Amerike, koje ništa nisu toliko želele koliko da trčkaraju u istim ovakvim lakovanim cipelama broj četrdeset jedan, koje sam za vreme jedne pauze za ručak kupila kod *Blumingdejla*, zajedno sa odgovarajućim pojasom od crne lakovane kože i tašnom od crne lakovane kože. A kad moja slika izađe u časopisu u kojem radi nas dvanaest – pijem martini u oskudnom prsluku od imitacije srebrnog lamea nasadenom na veliki, debeo oblak belog tila, na nekom *Zvezdanom krovu*, u društvu nekolicine anonimnih mladića sa tipično američkom strukturom kostiju, iznajmljenih ili pozajmljenih za tu priliku – svi će pomisliti da se sigurno ludo provodim.

Pogledaj šta može da se desi u ovoj zemlji, reći će. Devojka živi devetnaest godina u nekoj zabitoj palanci, toliko je siromašna da ne može sebi da priušti ni časopis,

a onda dobije stipendiju za koledž i osvoji nagradu ovde, nagradu onde, i na kraju upravlja Njujorkom kao da je njen privatni automobil.

Samo što ja ničim nisam upravljala, čak ni samom sobom. Jedino sam se truckala iz hotela na posao i zabave, sa zabava u hotel i opet na posao, poput ošamućenog trolejbusa. Pretpostavljam da je trebalo da budem uzbuđena kao što je to bila većina ostalih devojaka, ali nisam mogla sebe da navedem da reagujem. Osećala sam se vrlo nepomična i vrlo prazna, kao što se mora osećati oko tornada, tupo se krećući usred okolne halabuke.

Bilo nas je dvanaest u hotelu.

Sve smo pobedile na konkursu jednog modnog časopisa, napisavši oglede i priče i pesme i modne reklame, a kao nagradu dali su nam jednomesečno zaposlenje u Njujorku, s plaćenim troškovima i gomilom dodatnih povlastica, kao što su karte za balet i propusnice za modne revije i friziranja u slavnom skupom salonu, i prilike da upoznamo uspešne osobe na željenom području, i saveti šta da učinimo sa svojim tenom.

Još imam pribor za šminku koji su mi dali, podešen za osobu sa smeđim očima i smeđom kosom: pravougaonik smeđe šminke za trepavice sa majušnom četkicom i okruglu čašu plave senke za oči, tek toliko da se zamoči vrh prsta, i tri ruža za usne, od crvenog do ružičastog, a sve to smešteno u pozlaćenu kutijicu sa ogledalom na jednoj strani. Imam, takođe, belu plastičnu futrolu za naočare za sunce, sa obojenim školjkama i šljokicama i prišivenom zelenom plastičnom morskom zvezdom.

Shvatila sam da smo nastavljale sa nagomilavanjem ovih poklona jer su bili, zapravo, besplatna reklama za firme o kojima je reč, ali nisam mogla da budem cinična. Toliko sam uživala u svim tim poklonima što pljušte na nas. Posle sam ih dugo krila, ali kasnije, kad sam opet ozdravila, iznela sam ih i još uvek su u kući. Tu i tamo upotrebljavam ruž, a prošle nedelje sam odsekla plastičnu morską zvezdu sa futrole za naočare za sunce da se beba njome igra.

I tako, bilo nas je dvanaest u hotelu, u istom krilu na istom spratu, u jednokrevetnim sobama, poređanim jedna pored druge, i to me je podsećalo na spavaonicu u koledžu. To nije bio pravi hotel – mislim, hotel gde su muškarci i žene ovde-onde pomešani na istom spratu.

Ovaj hotel – *Amazonka* – bio je samo za žene, a to su većinom bile devojkę mojih godina, s bogatim roditeljima koji su želeli da budu sigurni da njihove kćeri žive tamo gde muškarci ne mogu do njih da dopru i obmanu ih; a sve su pohađale otmene škole za sekretarice kao što je škola Keti Gibs, gde su na časovima morale da nose šešire, čarape i rukavice, ili su upravo završile škole kao što je škola Keti Gibs i bile sekretarice direktora i nadobudnih mladih poslovnih ljudi i naprosto su visile u Njujorku, čekajući da se udaju za nekog čoveka od karijere.

Meni je izgledalo da se te devojkę strašno dosađuju. Posmatrala sam ih na krovu za sunčanje, kako zevaju i manikiraju nokte i pokušavaju da sačuvaju preplanulost sa Bermudskih ostrva, i činilo se da se pakleno dosađuju. Razgovarala sam s jednom od njih, i njoj su bile dosadile jahte i letenje unaokolo avionima, i bilo joj je dosadilo skijanje u Švajcarskoj za Božić, i bili su joj dosadili muškarci u Brazilu.

Od takvih devojaka mi se smučilo. Toliko sam zavidljiva da ne mogu ni da iskažem. Imam devetnaest godina, a ne računajući ovaj put u Njujork, još nisam bila van Nove Engleske. Ovo je moja prva velika prilika, a ja, evo, sedim i puštam da mi procuri između prstiju kao voda.

Pretpostavljam da je jedna od mojih velikih muka bila Dorin.

Nikad nisam poznavala devojku kao što je Dorin. Dorin je došla iz koledža za otmene devojke dole na Jugu i imala je blistavu belu kosu, našušurenu poput šećerne vune oko glave, i plave oči poput providnih klikera od agata, tvrde i uglačane i isto toliko neuništive, i usta iskrivljena u večiti podsmeh. Ne kažem da je to pakostan podsmeh, već jedan zagonetan podsmeh, kao da se zabavlja, kao da su svi ljudi oko nje prilično blesavi te bi mogla da ispriča dobre viceve na njihov račun kad bi htela.

Mene je Dorin odmah izdvojila. Učinila je da se osećam toliko bistrija od ostalih, a ona je odista bila čudesno smešna. Obično je sedela do mene za stolom za konferencije, i dok su slavni posetioци govorili, ona mi je šaputala duhovite sarkastične primedbe.

Njen koledž je toliko obraćao pažnju na modu, rekla je, da su sve devojke imale tašne od istog materijala kao haljine, te su svaki put kad bi se presvukle imale odgovarajuću tašnu. Ova vrsta pojedinosti je na mene ostavljala utisak. Nagoveštavala je ceo jedan život čudesne, zamršene dekadencije, koji me je privlačio kao magnet.

Jedina stvar zbog koje me je Dorin grdila bilo je to što se trudim da predam radove o roku.

„Zašto se oko toga mučiš?“ Dorin se izležavala na mom krevetu u svilenoj kućnoj haljini boje breskve, trljajući

duge, od nikotina požutele nokte turpijicom, dok sam ja prekucavala koncept intervjua s jednim popularnim romanopiscem.

To je bila druga stvar – mi ostale imale smo uštirkane letnje pamučne spavačice i prošivene kućne haljine, ili, možda, mantile od frotira koji su služili i kao mantili za plažu, međutim, Dorin je nosila one stvari od najlona i čipke što padaju do zemlje i upola se provide, i kućne haljine boje kože, koje su se za nju lepile od neke vrste elektriciteta. Imala je zanimljiv, pomalo znojav miris koji me je podsećao na one reckaste listove slatke paprati koje čovek otkida i gnječi među prstima da bi osetio njihov mošusni miris.

„Znaš da staroj Dž. K. puca prsluk da li će članak biti gotov sutra ili u ponedeljak.“ Dorin je pripalila cigaretu i pustila da se dim polako širi iz nozdrva, tako da su joj oči bile zakriljene velom. „Dž. K. je ružna kao đavo“, nastavila je Dorin pribrano. „Kladim se da njen matori muž ugasi sva svetla pre no što joj priđe, inače bi se ispovraćao.“

Dž. K. je bila moj šef, i ja sam je mnogo volela, uprkos tome što je govorila Dorin. Ona nije bila jedna od onih ludača iz modnih časopisa, sa lažnim trepavicama i čaknutim nakitom. Dž. K. je bila pametna, te njena ružnoća kao da nije smetala. Čitala je na nekoliko jezika i poznavala je sve dobre pisce u profesiji.

Pokušala sam da zamislim Dž. K. bez strogog kostima za kancelariju i šešira za poslovne ručkove, i u krevetu s njenim debelim mužem, ali mi naprosto nije uspevalo. Uvek sam imala grdne muke pokušavajući da zamislim ljude u krevetu.

Dž. K. je želela da me nečemu nauči, sve stare gospođe koje sam upoznala želele su da me nečemu nauče, ali odjednom sam pomislila da one nemaju čemu da me nauče. Namestila sam poklopac na pisaću mašinu i zatvorila je uz škljocanje.

Dorin se osmehnula. „Pametna devojka.“

Neko je kucnuo na vrata.

„Ko je?“ Nisam se potrudila da ustanem.

„Ja, Betsi. Ideš li na zabavu?“

„Valjda.“ I dalje nisam prilazila vratima.

Betsi su uvezli pravo iz Kanzasa, zajedno sa njenim skakutavim plavim konjskim repom i osmehom „Najomiljenije studentkinje“. Sećam se kako smo jednom nas dve bile pozvane u kancelariju nekog televizijskog producenta sa modrom bradom i u prugastom odelu, da vidi imamo li neke ideje koje bi mogao da iskoristi za program, a Betsi je počela da priča o muškom i ženskom kukuruзу u Kanzasu. Toliko se uzbudila zbog tog prokletog kukuruza da su čak i producentu oči zasuzile, samo što, reče, to nažalost ne može da upotrebi.

Kasnije je urednica rubrike *Lepota* ubedila Betsi da odseče kosu i od nje napravila manekenku, i još uvek povremeno viđam njeno lice kako se smeši sa onih reklama: „Supruga Tog i Tog nosi To i To.“

Betsi me je stalno pozivala da idem s njom i ostalim devojkama, kao da na neki način pokušava da me spase. Nikad nije pozivala Dorin. Dorin je nju privatno nazivala „naivnom kravaricom“.

„Hoćeš li da ideš našim taksijem?“ , reče Betsi kroz vrata.

Dorin je odmahнула glavom.

„U redu je, Betsi“, rekoš. „Idem sa Dorin.“

„Dobro.“ Čula sam kako Betsi taba niz hodnik.

„Ostaćemo dok nam se ne smučī“, reče mi Dorin, gasēći cigaretu o podnožje moje noćne lampe, „a onda ćemo da udarimo u provod. Zabave koje ovde priređuju podsećaju me na one stare igranke u gimnastičkoj sali. Zašto uvek skupljaju momke iz Jejla? Oni su tako *glu-pi!*“

Badi Vilard je otišao na Jejl, i kad sad pomislim, njemu je i falilo upravo to što je glup. Oh, on je uspevao da dobija dobre ocene i da vodi ljubav s nekom groznom kelnericom na Kejpu koja se zvala Gledis, ali nije imao ni trunke intuicije. Dorin je imala intuiciju. Sve što bi kazala bilo je kao neki potajni glas što govori pravo iz mojih vlastitih kostiju.

Zaglavile smo se u saobraćajnoj gužvi pred početak pozorišta. Naš taksi je stajao uklinjen iza Betsinog, a ispred taksija s četiri druge devojke, i ništa se nije micalo.

Dorin je straobalno izgledala. Nosila je belu čipkanu haljinu bez naramenica preko tesnog korseta koji ju je stajnjivao u sredini i spektakularno širio gore i dole, a njena koža je ispod bledog pudera imala bronzani sjaj. Jako je mirisala, kao čitava parfimerija.

Ja sam nosila haljinu od crnog šantunga koja me je koštala četrdeset dolara. Ona je bila deo grozničavog kupovanja koje sam izvela s delom novca od stipendije kad sam čula da sam jedna od srećnica što idu u Njujork. Ta haljina je bila tako čudno skrojena da ispod nje nisam mogla da nosim nikakvo prsluče, ali to nije mnogo važno,

jer sam bila koštunjava kao dečak i jedva sam se zaoblila, a volela sam da se u vrele letnje noći osećam skoro gola.

Međutim, moja preplanulost je izbledela u gradu. Izgledala sam žuta kao Kinez. Normalno bih bila nervozna zbog haljine i čudne boje, ali je činjenica da sam sa Dorin učinila da zaboravim svoje brige. Osećala sam se mudra i đavolski cinična.

Kad je čovek u plavoj košulji drvoseče, crnim platnenim pantalonama i kaubojskim čizmama od nareckane kože krenuo ka nama ispod prugaste platnene nadstrešnice bara, odakle je merkao naš taksi, nisam imala nikakvih iluzija. Znala sam vrlo dobro da dolazi po Dorin. Promigoljio se između zaustavljenih automobila i prijazno se naslonio na ivicu našeg otvorenog prozora.

„Mogu li upitati šta dve tako zgodne devojke rade same u taksiju u ovako prijatno veče?“

Imao je veliki, širok, beo osmeh sa reklame za zubnu pastu.

„Idemo na zabavu“, izbrbljala sam se, pošto je Dorin odjednom zanemela kao kamen i na blaziran način se igrala zatvaračem svoje čipkane tašne.

„To zvuči dosadno“, reče čovek. „Zašto mi se obe ne pridružite pa da popijemo nekoliko pića u onom baru preko? Imam i nekoliko prijatelja koji čekaju.“

Klimnuo je glavom u pravcu nekolicine nemarno odevenih ljudi koji su obešeno stajali ispod nadstrešnice. Oni su ga pratili pogledima, a kad im je uzvratio pogled, prsnuli su u smeh.

Trebalo je da me taj smeh upozori. Bila je to neka vrsta tihog, znalačkog kikota, međutim, saobraćaj je davao

znake da će ponovo krenuti, a ja sam znala da ću, ako ostanem gde sam, kroz dve sekunde zažaliti što nisam primila ovaj dar, priliku da vidim nešto od Njujorka mimo onog što su ljudi iz časopisa brižljivo za nas isplanirali.

„Šta kažeš, Dorin?“, rekoх.

„Šta kažeš, Dorin?“, reče čovek, osmehujući se svojim širokim osmehom. Do dan-danas ne mogu da se setim kako je izgledao kad se nije osmehivao. Mislim da se morao osmehivati sve vreme. Mora da je za njega bilo prirodno da se tako osmehuje.

„Pa dobro“, reče mi Dorin. Otvorila sam vrata i izašle smo iz taksija baš kad je ponovo krenuo, i pošle smo prema baru.

Začula se užasna škripa kočnica praćena tupim bum-bum.

„Hej, vi!“ Naš taksista je iskrivio vrat kroz prozor, s besnim, purpurnim izrazom. „Šta vi uopšte zamišljate?“

Tako je naglo zaustavio taksi da se onaj pozadi nasadio pravo na njega, i videle smo kako one četiri devojke unutra mašu, batrgaju se i koprcaju da ustanu sa poda.

Čovek se nasmejao, ostavio nas na ivičnjaku, vratio se i dao novčanicu vozaču usred silnog trubljenja i vike, a onda smo videle kako se devojke iz časopisa odvoze u povorci, taksi za taksijem, poput svadbe koja se sastoji samo od deveruša.

„Hodi, Frenki“, reče čovek jednom prijatelju iz grupe, a na to se izdvojio mali kržljav momak i ušao s nama u bar.

Spadao je u tip koji ne podnosim. Ja imam 178 centimetara u čarapama, te se, kad sam s malim ljudima, malo pogurim i nakrivim kukove, jedan gore a drugi dole, da bih izgledala niža, a osećam se štrkljasto i morbidno kao neko iz cirkusa.

Za trenutak sam imala bezumnu nadu da ćemo se podeliti u parove prema visini, što bi mene spojilo s čovekom koji nas je prvi oslovio, a on je imao dobrih 183 centimetra, međutim, on je pošao napred sa Dorin i nije me ni pogledao drugi put. Pokušala sam da se napravim kao da ne vidim Frenkija, koji se prilepio uz moj lakat, i za stolom sam sela pored Dorin.

U baru je bilo tako mračno da sam jedva išta mogla da razaznam osim Dorin. Sa svojom belom kosom i belom haljinom bila je tako bela da je izgledala kao od srebra. Mislim da su se na njoj morale odbleskivati neonske svetiljke iznad bara. Osećala sam kako se topim u senke, kao negativ osobe koju nikad u životu nisam videla.

„Dakle, šta ćemo da pijemo?“, upita čovek sa širokim osmehom.

„Mislim da ću uzeti koktel“, reče mi Dorin.

Poručivanje pića me je uvek ubijalo. Nisam razlikovala viski od džina i nikad nisam uspela da dobijem nešto s ukusom koji mi se stvarno dopada. Badi Vilard i drugi mladići iz koledža koje sam poznavala bili su obično suviše siromašni da bi kupovali alkohol, ili su uopšte prezirali piće. Zapanjujuće je koliko studenata ne pije ili ne puši. Ja sam ih, izgleda, sve poznavala. Najdalje dokle je Badi Vilard ikada otišao bilo je da kupi bocu dibonea, a to je uradio samo zato što je pokušavao da dokaže kako može da bude estetičan uprkos tome što je student medicine.

„Ja ću votku“, rekoh.

Čovek me pogleda pažljivije. „S nečim?“

„Čistu“, rekoh. „Uvek pijem čistu.“

Mislila sam da ću ispasti glupa ako kažem da hoću votku s ledom ili sodu ili džin ili tako nešto. Jednom sam

videla reklamu za votku, samo čaša puna votke usred sneznog nanosa pod plavim svetlom, a votka je izgledala bistra i čista kao voda, te sam mislila da će biti u redu ako poručim čistu votku. Moj san je bio da jednog dana poručim neko piće i utvrdim kako ima divan ukus.

Onda je prišao konobar i čovek je poručio piće za nas četvoro. Izgledalo je da se toliko osećao kod kuće u ovom urbanizovanom baru, obučen u svoju opremu za ranč, da sam pomislila kako bi lako mogao biti neka slavna ličnost.

Dorin nije izustila ni reč, samo se igrala plutanim podmetačem za čaše i na kraju je pripalila cigaretu, međutim, čoveku to, izgleda, nije smetalo. Neprestano je piljio u nju, kao što svet pilji u velikog belog papagaja u zoološkom vrtu, čekajući da progovori kao čovek.

Pića su stigla, a moje je izgledalo bistro i čisto, baš kao na onoj reklami za votku.

„Čime se bavite?“, upitala sam čoveka, da razbijem ćutanje koje je džikljalo sa svih strana oko mene, gusto kao prašumska trava. „Hoću da kažem: čime se bavite ovde u Njujorku?“

Sporo i kao s velikim naporom, čovek je odlepio oči od Dorininog ramena. „Ja sam disk-džokej“, reče. „Verovatno si čula za mene. Zovem se Leni Šeperd.“

„Ja te znam“, odjednom reče Dorin.

„To me raduje, dušo“, reče čovek i prasnu u smeh. „To će dobro doći. Slavan sam kao đavo.“

Onda je Leni Šeperd uputio dug pogled Frenkiju.

„Čuj, a odakle ste?“, upita Frenki, s trzajem se ispravivši na sedištu. „Kako se zoveš?“

„Ovo je Dorin.“ Leni obuhvati šakom Dorininu golu mišicu i stisnu je.

Iznenadilo me je što Dorin nije pokazala da primećuje šta on radi. Samo je sedela, ravna kao izblajhana plavokosa crnkinja u svojoj beloj haljini, i delikatno srkerala piće.

„Zovem se Eli Higinbotom“, rekoh. „Iz Čikaga sam.“ Posle toga sam se osećala bezbednije. Nisam želela da se išta što kažem ili uradim te noći poveže sa mnom, s mojim pravim imenom i činjenicom da sam iz Bostona.

„Pa, Eli, šta kažeš da malo zaigramo?“

Pomisao da igram s ovim pativcrkom u njegovim narandžastim antilopskim ortopedskim cipelama i gadnoj majici i oklembesenom plavom sakou me je zasmejala. Ako ima nešto što prezirem, to je čovek u plavom. Crno ili sivo, čak smeđe. Plavo me prosto zasmajava.

„Nisam raspoložena“, rekoh hladno, okrećući mu leđa i primičući stolicu bliže Dorin i Leniju.

Ovo dvoje su već izgledali kao da se poznaju godinama. Dorin je vretenastom srebrnom kašičicom skupljala komadiće voća sa dna čaše, a kad god bi prinela kašičicu ustima, Leni je režao, škljocao zubima i izigravao psa ili tako nešto, i pokušavao da skine voće sa kašičice. Dorin se kikota i dalje kašičicom skupljala voće.

Počela sam da mislim da je votka najzad pravo piće za mene. Nije imala nikakav ukus, ali je otišla pravo u stomak kao sablja gutača sablji i činila da se osećam moćna i podobna bogu.

„Bolje da sad idem“, reče Frenki, ustajući.

Nisam mogla da ga baš jasno vidim, lokal je bio tako mračan, ali sam prvi put čula kakav visok, smešan glas ima. Niko nije obratio pažnju na njega.

„Hej, Leni, ti mi nešto duguješ. Sećaš se, Leni, nešto mi duguješ. Leni, zar se ne sećaš?“

Pomislila sam kako je čudno što Frenki pred nama podseća Lenija da mu nešto duguje, jer mi smo savršeno nepoznate osobe, međutim, Frenki je stajao tamo i stalno ponavljao istu stvar sve dok Leni nije zavukao ruku u džep i izvukao veliki smotuljak zelenih novčanica, odvojio jednu i pružio je Frenkiju. Mislim da je to bila novčanica od deset dolara.

„Kušuj i briši.“

Za trenutak sam pomislila da se Leni meni obraća, ali onda sam čula kako Dorin kaže: „Ne idem ako ne ide i Eli.“ Morala sam da joj odam poštovanje što je zapamtila moje lažno ime.

„Oh, Eli ide, zar ne, Eli?“, reče Leni namigujući.

„Naravno da idem“, rekoh. Frenki je iščileo u noć, te sam pomislila da ću se držati Dorin. Želela sam da vidim sve što mogu.

Volela sam da posmatram druge ljude u kritičnim situacijama. Kad bi se dogodila automobilska nesreća ili ulična tuča, ili kad bi iskrsnula beba u laboratorijskoj tegli da je pogledam, zastala bih i gledala netremice da nikad ne zaboravim.

Na taj način sam nepobitno saznala puno stvari koje inače ne bih, a čak i kad bi me iznenadile, ili kad bi mi se od njih smučilo, nikad nisam prestajala da gledam, već sam se pretvarala kako znam da su stvari uvek takve.